

Υπόθεση C- 393/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

15 Ιουνίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Nejvyšší soud České republiky (Τσεχική Δημοκρατία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

5 Μαΐου 2022

Αιτούσα και αναιρεσίβλητη:

EXTÉRIA, s. r. o.

Καθής και αναιρεσείουσα:

Spravíme, s. r. o.

[...]

ΔΙΑΤΑΞΗ

Το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο, Τσεχική Δημοκρατία) [...], επί της διαφοράς μεταξύ της αιτούσας και ήδη αναιρεσίβλητης **EXTÉRIA, s. r. o.**, [...] με έδρα στην [Τσεχική Δημοκρατία] [...] κατά της καθής και ήδη αναιρεσείουσας **Spravíme, s. r. o.**, [...] με έδρα [...] στη Σλοβακική Δημοκρατία, [...] με αντικείμενο αίτηση για την έκδοση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής η οποία κατατέθηκε ενώπιον του Okresní soud v Ostravě (επαρχιακού δικαστηρίου της Οστράβα, Τσεχική Δημοκρατία) [...], αφού εξέτασε την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε η καθής κατά της από 16 Φεβρουαρίου 2021 διάταξης του Krajský soud v Ostravě (περιφερειακού δικαστηρίου της Οστράβα, Τσεχική Δημοκρατία), αριθμός υπόθεσης 8 Co 40/2021–52, διατάσσει τα εξής:

- I. Βάσει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης **υ π ο β ά λ λ ε ι** στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης

Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καταλαμβάνει η έννοια της «σύμβασης παροχής υπηρεσιών» και το προσύμφωνο (pactum de contrahendo) με το οποίο τα μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να συνάψουν σύμβαση που θα ήταν σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την εν λόγω διάταξη;

[...]

Σ κ ε π τ ι κ ό :

I. Ιστορικό της διαφοράς και πορεία της διαδικασίας

- 1 Η αιτούσα είναι εταιρία με έδρα την Οστράβα (Τσεχική Δημοκρατία) η οποία παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Η καθής είναι εταιρία με έδρα το Ivanovice (Σλοβακία).
- 2 Στις 28 Ιουνίου 2018 στην Οστράβα η αιτούσα και η καθής συνήψαν προσύμφωνο [«Smlouva o uzavření budoucí Masterfranchisové smlouvy» (προσύμφωνο σύμβασης κύριας δικαιόχρησης)], ήτοι pactum de contrahendo. Με το επίμαχο προσύμφωνο οι διάδικοι ανέλαβαν πρωτίστως την υποχρέωση να προβούν στο μέλλον σε δικαιοπραξία –σύναψη σύμβασης– και συνομολόγησαν ορισμένα στοιχεία της σύμβασης αυτής. Αντικείμενο της μελλοντικής σύμβασης θα ήταν η παροχή εκ μέρους της αιτούσας στην καθής του δικαιώματος να ιδρύει και να διαχειρίζεται υποκαταστήματα μέσω δικαιόχρησης στο έδαφος της Σλοβακικής Δημοκρατίας.
- 3 Εκτός από την υποχρέωση σύναψης της σύμβασης το προσύμφωνο προέβλεπε επίσης, στο άρθρο III, στοιχείο A, σημείο 3, την υποχρέωση προκαταβολής ποσού 20 400 ευρώ πλέον φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Όπως συνομολογήθηκε στην προαναφερθείσα συμβατική ρήτρα, η προκαταβολή δόθηκε για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης της υποχρέωσης της οφειλέτριας (καθής) να συνάψει, στο μέλλον και εντός του συμφωνηθέντος χρονικού διαστήματος, τη σύμβαση κύριας δικαιόχρησης με τη δικαιοπάροχο (αιτούσα) και να τηρήσει εμπιστευτικότητα όσον αφορά κάθε πληροφορία που θα ελάμβανε από τη δικαιοπάροχο όσον αφορά το εφαρμοζόμενο από αυτήν σύστημα δικαιόχρησης. Η καθής όφειλε να καταβάλει την προκαταβολή εντός 10 ημερών από την ημερομηνία υπογραφής του προσυμφώνου στον λογαριασμό της αιτούσας που τηρούνταν στην Raiffeissenbank, a. s., στην Τσεχική Δημοκρατία. Στο άρθρο III, στοιχείο B, σημείο 3, οι διάδικοι συμφώνησαν ότι στην περίπτωση που η οφειλέτρια δεν συνάψει με τη δικαιοπάροχο τη σύμβαση κύριας δικαιόχρησης για την Σλοβακία, και μάλιστα εντός της πρόσθετης προθεσμίας που θα έτασσε προς τον σκοπό αυτό η δικαιοπάροχος, θα υποχρεούται να καταβάλει στη δικαιοπάροχο ποινή ίση προς το 100% της συνομολογηθείσας προκαταβολής. Στο άρθρο IV, σημείο 2, του προσυμφώνου ρυθμιζόταν η δυνατότητα της δικαιούχου (αιτούσας) να υπαναχωρήσει από τη σύναψη της σύμβασης στην περίπτωση μη καταβολής της συνομολογηθείσας προκαταβολής εκ μέρους της οφειλέτριας

(καθής) εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας. Στην ίδια συμβατική ρήτρα προβλεπόταν επίσης το δικαίωμα της δικαιοπαρόχου να υπαναχωρήσει από τη σύναψη της σύμβασης και στην περίπτωση παράβασης άλλων όρων του προσυμφώνου. Επιπλέον, συνομολογήθηκε ότι, σύμφωνα με το άρθρο V, σημείο 3, του προσυμφώνου, οι έννομες σχέσεις που γεννώνται ή συνδέονται με αυτό, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά σε άλλες ρήτρες του, διέπονται από το δίκαιο της Τσεχικής Δημοκρατίας. Οι διάδικοι δεν συμφώνησαν παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 25 του κανονισμού 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες Ια).

- 4 Η αιτούσα υποστηρίζει ότι η καθής αθέτησε την υποχρέωσή της να καταβάλει την προκαταβολή. Ως εκ τούτου, η αιτούσα άσκησε το δικαίωμα της να υπαναχωρήσει από τη σύναψη της σύμβασης και κατέθεσε ενώπιον των τσεχικών δικαστηρίων αίτηση έκδοσης ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ζητώντας από την καθής να καταβάλει τη συμβατική ποινή ποσού 24 684 ευρώ πλέον τόκων.
- 5 Με την πρώτη διαδικαστική πράξη της, ήτοι το από 7 Αυγούστου 2020 δικόγραφο, η καθής ισχυρίστηκε ότι τα τσεχικά δικαστήρια δεν έχουν εν προκειμένω διεθνή δικαιοδοσία.
- 6 Με διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 2020, [...] το Okresní soud v Ostravě (επαρχιακό δικαστήριο της Οστράβα), ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, απέρριψε τον ισχυρισμό περί ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας και έκρινε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία. Το εν λόγω δικαστήριο στήριξε τη διεθνή δικαιοδοσία του στο άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια κατά το οποίο πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου εκπλήρωσης της παροχής. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι από τα πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι η αιτούσα ζητεί παροχή η οποία –κατά την έννοια της ως άνω διάταξης του κανονισμού Βρυξέλλες Ια– έπρεπε να καταβληθεί στην ίδια η οποία εδρεύει στην Τσεχική Δημοκρατία εντός της περιφέρειας του εν λόγω επαρχιακού δικαστηρίου. Ταυτόχρονα, επισήμανε ότι ούτε οι διάδικοι ισχυρίστηκαν, ούτε το ίδιο διαπίστωσε ότι είχε συμφωνηθεί παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 25 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια ή καθ' οποιονδήποτε άλλον τρόπο.
- 7 Το krajský soud v Ostravě (περιφερειακό δικαστήριο της Οστράβα) που δίκασε ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο επικύρωσε με διάταξη της 16ης Φεβρουαρίου 2021 [...] την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι στην υπό κρίση υπόθεση το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ορθώς εφάρμοσε τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα τσεχικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία και ότι το okresní soud v Ostravě (επαρχιακό δικαστήριο της Οστράβα) είναι κατά τόπον αρμόδιο, επειδή αντικείμενο της αίτησης είναι παροχή λόγω της παράβασης του προσυμφώνου σύμβασης κύριας δικαιόχρησης. Όπως προκύπτει από το δικόγραφο της αίτησης,

σύμφωνα με το άρθρο III, στοιχείο A, σημείο 3, του προσυμφώνου η καθής όφειλε να καταβάλει στην αιτούσα το συμφωνηθέν ποσό, όπερ δεν έπραξε, και για τον λόγο αυτό η αιτούσα υπαναχώρησε από τη σύναψη της σύμβασης. Σύμφωνα με το άρθρο III, στοιχείο B, σημείο 3, του προσυμφώνου η αιτούσα έχει αξίωση να της καταβληθεί ποινή ποσού 24 684 ευρώ. Δεδομένου ότι αντικείμενο της αίτησης είναι η αξίωση καταβολής ποινής λόγω αθέτησης εκ μέρους της καθής όρων του προσυμφώνου σύμβασης κύριας δικαιόχρησης, είναι προφανές ότι αντικείμενο της παροχής δεν είναι η κατασκευή ή η παράδοση εμπορευμάτων και επομένως δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ο τόπος εκπλήρωσης της παροχής, ήτοι ο τόπος κατασκευής ή παράδοσης των εμπορευμάτων, και, ως εκ τούτου, δεν πρόκειται για αξίωση καταβολής ποινής η οποία θα συνδεόταν με την κατασκευή ή την παράδοση εμπορευμάτων. Κατά συνέπεια, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η καθής με την έφεσή της, δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, είναι επίσης αβάσιμος ο ισχυρισμός της καθής ότι η σύμβαση επρόκειτο να εκπληρωθεί στο έδαφος της Σλοβακίας, όπερ κατά την καθής προκύπτει από την περιοχή που, κατά τα συμφωνηθέντα, θα καλύπτει η σύμβαση την οποία η ίδια θα εκτελούσε στο έδαφος της Σλοβακίας. Κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αποφασιστική σημασία έχει ότι συντρέχει παράβαση του ίδιου του προσυμφώνου σύμβασης κύριας δικαιόχρησης και ότι η προκαταβολή έπρεπε να καταβληθεί εντός 10 ημερών από την ημερομηνία υπογραφής του προσυμφώνου στον λογαριασμό της αιτούσας που τηρείται στη Raiffeissenbank, a. s. Επομένως, κατά την εκτίμηση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, ορθώς υποστηρίζει η αιτούσα ότι, σύμφωνα με το τσεχικό δίκαιο, και συγκεκριμένα το άρθρο 1955 του zákonn č. 89/2012 Sb., občanský zákonník (νόμου αριθ. 89/2012, Αστικός Κώδικας), εφόσον η σύμβαση διέπεται από το τσεχικό δίκαιο, τόπος εκπλήρωσης της χρηματικής παροχής είναι η έδρα του δανειστή. Συνεπώς, κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, τόπος εκπλήρωσης της παροχής είναι η έδρα του δανειστή, και συγκεκριμένα η έδρα της αιτούσας, η οποία βρίσκεται στην Οστράβα (Τσεχική Δημοκρατία). Δεδομένου ότι η αιτούσα επέλεξε να ασκήσει την αίτηση ενώπιον του Okresní soud v Ostravě (επαρχιακό δικαστήριο της Οστράβα), κατά τόπον αρμόδια είναι σύμφωνα με το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α΄, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια τα δικαστήρια της Οστράβα.

- 8 Κατά της διάταξης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου η καθής άσκησε αναίρεση ενώπιον του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Υποστηρίζει ότι στα προηγούμενα στάδια της διαδικασίας εκτιμήθηκε εσφαλμένα, υπό το πρίσμα του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, η φύση της αξίωσης καταβολής ποινής και, ως εκ τούτου, ήταν εσφαλμένο και το συμπέρασμα ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία επί του ζητήματος της γέννησης της αξίωσης για καταβολή της ποινής αυτής. Κατά την καθής, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα έπρεπε να έχει επιλύσει τη διαφορά κρίνοντας ότι η συμβατική ποινή ως αξίωση από σύμβαση πρέπει να διέπεται από την κύρια σύμβαση, η οποία εν προκειμένω είναι το προσύμφωνο. Η παροχή της οποίας η εκπλήρωση επρόκειτο να διασφαλιστεί με τη συμβατική ποινή είναι μη χρηματική και ο τόπος εκπλήρωσής της πρέπει να καθοριστεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, όπερ σύμφωνα με την

επιχειρηματολογία της καθής, θα είχε ως αποτέλεσμα διεθνή δικαιοδοσία να έχουν τα σλοβακικά δικαστήρια.

- 9 Απαντώντας στην αίτηση αναιρέσεως, η αιτούσα δηλώνει ότι συμφωνεί με τις κρίσεις των εθνικών δικαστηρίων και μεταξύ άλλων τονίζει ότι η κύρια παράβαση του προσυμφώνου ήταν η μη καταβολή της συνομολογηθείσας προκαταβολής. Λόγω της αθέτησης της υποχρέωσης αυτής, γεννήθηκε δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύναψη της σύμβασης και ταυτόχρονα αξίωση καταβολής της συμβατικής ποινής. Κατά την αιτούσα, η υποχρέωση η οποία εξασφαλίστηκε αρχικώς ήταν συνεπώς η μη καταβολή της προκαταβολής.

II. Εφαρμοστέες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- 10 Στο πλαίσιο της εξέτασης του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος, σημασία έχουν προεχόντως οι ακόλουθες διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες Ια: Άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α', άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', και άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο γ'.

III. Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

- 11 Στο πλαίσιο της εξέτασης του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος, σημασία μπορεί να έχουν κυρίως οι διατάξεις των άρθρων 1954 και 1955 του zákonn č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (νόμου 89/2012, Αστικός Κώδικας).

Άρθρο 1954

Η παροχή εκπληρώνεται προσηκόντως εφόσον καταβάλλεται στον ορισθέντα τόπο. Αν ο τόπος της παροχής δεν συνάγεται από τη σύμβαση, ούτε από τη φύση της ενοχής ή τον σκοπό της παροχής, η παροχή καταβάλλεται στον τόπο που ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1955

(1) Ο οφειλέτης εκπληρώνει τις μη χρηματικές παροχές στον τόπο της κατοικίας ή της έδρας του. Ο οφειλέτης εκπληρώνει τις χρηματικές παροχές στον τόπο της κατοικίας ή της έδρας του δανειστή.

(2) Αν η υποχρέωση προέρχεται από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, η παροχή εκπληρώνεται στον τόπο όπου βρίσκεται η επιχείρηση. Αυτό ισχύει αναλόγως στην περίπτωση που η υποχρέωση προέρχεται από τη διαχείριση υποκαταστήματος.

IV. Λόγοι υποβολής του προδικαστικού ερωτήματος και η γνώμη του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου)

- 12 Εν προκειμένω, πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα αν τα τσεχικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της υπό κρίση υπόθεσης. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, επειδή πρόκειται για

αστική ή εμπορική υπόθεση με στοιχεία αλλοδαπότητας και η ένδικη διαδικασία άρχισε μετά την 10η Ιανουαρίου 2015.

- 13 Επομένως, είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει δεκτό ότι συντρέχει η ειδική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας των τσεχικών δικαστηρίων από το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, δεδομένου ότι η αγωγή στρέφεται κατά εναγομένου με έδρα σε άλλο κράτος μέλος και όχι σε εκείνο στο οποίο διεξάγεται η παρούσα δίκη.
- 14 Το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια ορίζει ότι πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου εκπλήρωσης της παροχής. Κατά το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων, ενώ, εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, τόπος εκπλήρωσης της παροχής είναι ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών. Από το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο γ', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια προκύπτει ότι το στοιχείο α' εφαρμόζεται εφόσον δεν έχει εφαρμογή το στοιχείο β'. Επομένως το στοιχείο α' έχει επικουρική εφαρμογή και μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω μόνο αν αποκλείεται η εφαρμογή του στοιχείου β'.
- 15 Το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) γνωρίζει την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΔΕΕ) όσον αφορά την αυτοτελή ερμηνεία της έννοιας «διαφορές εκ συμβάσεως», στο άρθρο 7, σημείο 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, κατά την οποία ουσιώδες χαρακτηριστικό της σύμβασης είναι η ελευθέρως αναληφθείσα δέσμευση από έναν συμβαλλόμενο έναντι ενός άλλου συμβαλλόμενου (βλ. απόφαση της 17ης Ιουνίου 1992, Handte, C-26/91, EU:C:1992:268, σκέψη 15). Το παρόν δικαστήριο γνωρίζει επίσης ότι στην έννοια αυτή εμπίπτουν όλες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση και των οποίων η μη εκπλήρωση προβάλλεται προς στήριξη της αγωγής (βλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, σκέψη 30). Το προσύμφωνο, όπως το επίμαχο στην παρούσα υπόθεση, είναι δεσμευτική νομική πράξη, η οποία συνάπτεται ελευθέρως και οι όροι της καθορίζονται με συμφωνία των συμβαλλομένων μερών. Κατά την αιτούσα, η διαφορά σχετικά με την καταβολή της ποινής πηγάζει ακριβώς από το προσύμφωνο, επειδή προέκυψε ως αποτέλεσμα της μη καταβολής της προκαταβολής εκ μέρους της οφειλέτριας κατά παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεών της. Κατά συνέπεια, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι η αξίωση καταβολής ποινής που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης είναι αξίωση «εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.
- 16 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν εφαρμογή εν προκειμένω έχει το στοιχείο β' ή το στοιχείο α' της εν λόγω διάταξης. Δεδομένου ότι τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της σύμβασης πώλησης εμπορευμάτων είναι τόσο η μεταβίβαση

της κυριότητας όσο και η παροχή εμπορευμάτων έναντι χρηματικού ποσού, στην υπό κρίση υπόθεση δεν πρόκειται για αξίωση καταβολής ποινής η οποία να συνδέεται με την κατασκευή ή παράδοση εμπορευμάτων κατά την έννοια της πρώτης περίπτωσης του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Εντούτοις, για να αποκλειστεί η εφαρμογή του στοιχείου β' και να εφαρμοστεί το στοιχείο α', πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα αν η υπόθεση αφορά αξίωση που συνδέεται με «παροχή υπηρεσιών» κατά την έννοια της δεύτερης περίπτωσης της εν λόγω διάταξης. Η εξέταση του ζητήματος αυτού έχει κεφαλαιώδη σημασία, δεδομένου ότι, αν γίνει δεκτό ότι εν προκειμένω πρόκειται για «παροχή υπηρεσιών», αρμόδιο για όλες τις συναφείς αξιώσεις θα είναι το δικαστήριο του τόπου όπου θα πρέπει να γίνει η παροχή των υπηρεσιών βάσει της σύμβασης. Αν όμως εφαρμοζόταν η επικουρική διάταξη του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κανόνα αυτού, η διεθνής δικαιοδοσία και η κατά τόπον αρμοδιότητα θα καθορίζονταν κατ' αρχήν χωριστά για κάθε ενοχή (βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976, 12/76, Tessili, EU:C:1976:133).

- 17 Στην υπό κρίση υπόθεση οι διάδικοι συνήψαν προσύμφωνο το οποίο ονόμασαν «Smlouna o uzavĕní budoucí Masterfranchisové smlouvy» (προσύμφωνο σύμβασης κύριας δικαιόχρησης). Συνεπώς, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο), προκειμένου να αποφανθεί επί της βάσης διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, πρέπει να επιλύσει το ζήτημα του χαρακτηρισμού του προσυμφώνου, με το οποίο τα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συνάψουν σύμβαση στο μέλλον. Πράγματι, υπάρχει το ενδεχόμενο δύο διαφορετικών λύσεων και, κατά τη γνώμη του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου), το ΔΕΕ δεν έχει παράσχει μέχρι τώρα σαφείς ενδείξεις επί του ζητήματος αυτού. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστεί αν το ίδιο το προσύμφωνο είναι σύμβαση παροχής υπηρεσιών, δεδομένου ότι σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, διεθνής δικαιοδοσία μπορεί να θεμελιωθεί αποκλειστικά βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Μια δεύτερη αλλά αντίθετη λύση θα ήταν ο προσδιορισμός της διεθνούς δικαιοδοσίας για τις αξιώσεις από προσύμφωνο με βάση τη φύση της σύμβασης η οποία πρόκειται να συναφθεί από τα μέρη στο μέλλον. Πράγματι, η ουσία του προσυμφώνου είναι η σύναψη της μελλοντικής σύμβασης. Σε μια τέτοια περίπτωση, αν η σύμβαση που θα συναφθεί είναι σύμβαση πώλησης κινητών πραγμάτων ή παροχής υπηρεσιών, ο προσδιορισμός της διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια θα γίνει με βάση τον τόπο παράδοσης των εμπορευμάτων ή της παροχής των υπηρεσιών.
- 18 Υπό το πρίσμα της μέχρι σήμερα νομολογίας του ΔΕΕ, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) κλίνει υπέρ της γνώμης ότι με μόνη τη σύναψη του προσυμφώνου δεν υφίσταται παροχή υπηρεσιών κατά την αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης. Κατά την άποψη του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου), το προσύμφωνο δεν πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια περί άσκησης συγκεκριμένης δραστηριότητας προς όφελος του αντισυμβαλλόμενου έναντι αμοιβής (βλ.

αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, Falco Privatstiftung και Rabitsch, C-533/07, EU:C:2009:257, της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Corman-Collins, C-9/12, EU:C:2013:860, και της 25ης Μαρτίου 2021, Obala και lučice, C-307/19, EU:C:2021:236).

- 19 Το προσύμφωνο περιέχει ορισμένα γενικά στοιχεία τα οποία κατά τη συμφωνία των μερών θα ενσωματωθούν στη συνέχεια στη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης της γενικής οριοθέτησης του αντικειμένου της. Σκοπός του προσυμφώνου είναι η μελλοντική σύναψη της σύμβασης, κατόπιν έγγραφης πρόσκλησης, ενώ η μη σύναψη της σύμβασης εν προκειμένω επισύρει ποινή ισόποση προς την προκαταβολή. Κατά το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο), αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως άσκηση δραστηριότητας προς όφελος του αντισυμβαλλομένου, επειδή η σύναψη της σύμβασης είναι απλώς δικαιοπραξία και όχι υλική πράξη υπό τη μορφή της υπηρεσίας προς τον αντισυμβαλλόμενο. Ακριβώς στην περίπτωση αυτή το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) εντοπίζει διαφορά σε σχέση με την περίπτωση, π.χ., μιας σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας (βλ. απόφαση της 11ης Μαρτίου 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger, C-19/09, EU:C:2010:137), η οποία, μολονότι συνίσταται στη σύναψη συμβάσεων, περιλαμβάνει ταυτόχρονα άλλες υλικές πράξεις όπως την επαφή με τους πελάτες και την παρουσίαση των προϊόντων ή των υπηρεσιών.
- 20 Με βάση τη νομολογία που έχει υπόψη, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) θεωρεί επίσης ότι στην περίπτωση του προσυμφώνου δεν πληρούται η προϋπόθεση της αμοιβής. Ούτε η οφειλέτρια, ούτε η δικαιούχος έχουν βάσει του προσυμφώνου αξίωση αμοιβής και μάλιστα υπό την ευρύτερη έννοια του όρου. Μολονότι οι διάδικοι συμφώνησαν τόσο το αρχικό εφάπαξ καταβλητέο ποσό όσο και το ποσό των μηνιαίων καταβολών της οφειλέτριας, εντούτοις η υποχρέωση καταβολής τους θα γεννηθεί μόνο εφόσον οι διάδικοι συνάψουν τη μελλοντική σύμβαση. Επομένως, κανένας από τους διαδίκους δεν έχει αξίωση αμοιβής βάσει του προσυμφώνου που έχουν συνάψει και από το οποίο πηγάζει η διαφορά, έχουν αναλάβει δε μόνο τη δέσμευση ότι, κατόπιν της σύναψης της σύμβασης παροχής υπηρεσιών, η αμοιβή θα έχει ένα ορισμένο ύψος. Το προσύμφωνο κάνει μεν λόγο στο άρθρο III, στοιχείο A, σημείο 3, υπό τον τίτλο «Úhrada zálohy» (πληρωμή προκαταβολής) για την «προκαταβολή και την πληρωμή της», αλλά πρόκειται για προκαταβολή έναντι του μελλοντικού αρχικού καταβλητέου ποσού, η οποία είναι ισόποση με τη συμφωνηθείσα ποινή. Το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι κανένας από τους διαδίκους δεν αποκομίζει άμεσο οικονομικό όφελος από την προκαταβολή, επειδή σκοπός της είναι πρωτίστως να διασφαλίσει τη μελλοντική εκπλήρωση των υποχρεώσεων και δεν αποτελεί αμοιβή ή συγκεκριμένο οικονομικό όφελος υπό την έννοια της αντιπαροχής. Επομένως, από τους όρους του προσυμφώνου προκύπτει ότι η επίμαχη προκαταβολή δεν έχει οικονομική αξία, η οποία να μπορεί να θεωρηθεί ως αξία με τη μορφή αμοιβής υπό την ανωτέρω έννοια και η υποχρέωση προκαταβολής είναι κυρίως μέσο εξασφάλισης της μελλοντικής εκπλήρωσης των υποχρεώσεων (βλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559).

- 21 Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) κρίνει ότι, όσον αφορά το προσύμφωνο, δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Συνεπώς, πρέπει να τύχει εφαρμογής η επικουρική διάταξη του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Πλην όμως, στην εφαρμογή της διάταξης αυτής ασκεί σημαντική επιρροή ο προσδιορισμός του τόπου παροχής, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του στοιχείου α' δεν ισχύει πλέον η αρχή της χαρακτηριστικής παροχής. Επομένως, με βάση την απόφαση του ΔΕΕ της 23ης Απριλίου 2009, Falco Privatstiftung και Rabitsch (C-533/07, EU:C:2009:257, σκέψεις 54 και 55), πρέπει να επισημανθεί ότι μόνον όσον αφορά τις συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων και τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών βούληση του κοινοτικού νομοθέτη ήταν ήδη στη Σύμβαση των Βρυξελλών να μη λαμβάνεται υπόψη η συγκεκριμένη στενά καθοριζόμενη επίμαχη παροχή (όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από τη γραμματική ερμηνεία του κανόνα), αλλά η χαρακτηριστική παροχή των συμβάσεων αυτών. Ταυτόχρονα στις διαφορές εκ συμβάσεως ο κοινοτικός νομοθέτης αποφάσισε να ορίσει αυτοτελώς τον τόπο εκπλήρωσεως ως βάση διεθνούς δικαιοδοσίας. Όπως έγινε δεκτό, όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 1, της Σύμβασης των Βρυξελλών, στην απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976, De Bloos (14/76, EU:C:1976:134), η «υποχρέωση που αποτελεί τη βάση της αγωγής» αναφέρεται στη συμβατική υποχρέωση της οποίας την εκπλήρωση ζητεί ο ενάγων με την αγωγή και η οποία αποτελεί βάση της αγωγής. Αν ο ενάγων ζητεί π.χ. αποζημίωση, αποφασιστική σημασία έχει εκείνη η συμβατική υποχρέωση της οποίας η παράβαση προξένησε τη ζημία. Ταυτόχρονα, στην περίπτωση που ο εναγόμενος προβάλλει παράβαση υποχρεώσεων εκ μέρους του ενάγοντος, αλλά το αίτημα της αγωγής αφορά καταβολή ποσού, η «υποχρέωση που αποτελεί τη βάση της αγωγής» θα είναι η υποχρέωση καταβολής και όχι η υποχρέωση της οποίας την εκπλήρωση αμφισβητεί ο εναγόμενος. Επομένως, ο τόπος εκπλήρωσης της παροχής δεν αποτελεί πλέον αυτοτελή έννοια σε σχέση με την εν λόγω υποχρέωση (βλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1976, 12/76, Tessili, EU:C:1976:133, της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, GIE Groupe Concorde κ.λπ., C-440/97, ECLI:EU:C:1999:456, και άλλες).
- 22 Κατά την άποψη του Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο), είναι δυνατή διαφορετική ερμηνεία, ώστε να γίνει δεκτό ότι το προσύμφωνο είναι σύμβαση παροχής υπηρεσιών μόνον στην περίπτωση κατά την οποία αυτό συνάγεται από τη φύση της σύμβασης που πρόκειται να συναφθεί. Επομένως, η ίδια η σύμβαση κύριας δικαιόχρησης θα πληροί τις ανωτέρω απαιτήσεις σχετικά με την παροχή υπηρεσιών, τόσο από την άποψη της άσκησης συγκεκριμένης δραστηριότητας όσο και από την άποψη της αμοιβής και ως εκ τούτου ο καθορισμός του τόπου παροχής των υπηρεσιών θα εξαρτάται από τη σύμβαση. Ωστόσο, αυτή η δυνατότητα δεν προκύπτει από τη μέχρι σήμερα νομολογία του ΔΕΕ.
- 23 Το ΔΕΕ δεν έχει εξετάσει ακόμη συγκεκριμένα το ζήτημα αν το pactum de contrahendo είναι σύμβαση παροχής υπηρεσιών, όταν η σύμβαση που θα συναφθεί είναι σύμβαση παροχής υπηρεσιών, ούτε αν είναι αναγκαίο να χαρακτηριστεί ως τέτοια σύμβαση ενόψει του επιδιωκόμενου αποτελέσματος της όλης έννομης σχέσης. Ειδικότερα, το προσύμφωνο αποτελεί δεσμευτική πράξη

και η σύναψή του, η λύση του και η δεσμευτικότητά του είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από τη σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί. Αυτή η συμφωνία μεταξύ των μερών προσδιορίζει μεν με γενικό τρόπο ορισμένα στοιχεία της σύμβασης που θα συναφθεί, αλλά περιλαμβάνει και ίδιες κύριες υποχρεώσεις ή ανεξάρτητο μηχανισμό κυρώσεων και αυτοτελείς λόγους λύσης. Οι αυτοτελείς λόγοι λύσης (ως αποτέλεσμα της εκτέλεσής του ή κατόπιν κοινής συμφωνίας των μερών ή λόγω υπαναχώρησης από τη σύναψη της σύμβασης σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων από το προσυμφώνο) σημαίνουν ότι η σύναψη της σύμβασης δεν είναι αναγκαία συνέπεια της σύναψης του προσυμφώνου. Επομένως, η ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, η οποία θα καθιστούσε δυνατό να ληφθεί επίσης υπόψη η φύση της σύμβασης που θα συναφθεί κατά τον χαρακτηρισμό του προσυμφώνου ως σύμβασης παροχής υπηρεσιών δεν είναι προφανής.

- 24 Κατά το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο), ελλείπει σχετικής νομολογίας του ΔΕΕ επί του συγκεκριμένου ζητήματος, υπάρχει εύλογη αμφιβολία ως προς την ορθή ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Δεδομένου ότι πριν από την εφαρμογή εν προκειμένω του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες Ια είναι αναγκαίο να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του ίδιου κανονισμού, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) κρίνει ότι είναι απαραίτητο να αναστείλει τη διαδικασία και να ζητήσει από το ΔΕΕ να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα.
- 25 Από τα ανωτέρω προκύπτει επίσης σαφώς ότι η εφαρμογή διαφορετικών διατάξεων έχει ουσιώδη επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, στο μέτρο που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία των τσεχικών δικαστηρίων. Ταυτόχρονα, η ειδική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας αποτελεί σαφώς εξαίρεση από τον γενικό κανόνα, όπερ δικαιολογεί εν μέρει μια πιθανή πιο περιοριστική ερμηνεία εκ μέρους του ΔΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί η προβλεψιμότητα, η ασφάλεια δικαίου και η διατήρηση της στενής σχέσης μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς. Η ομοιόμορφη εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου αποκτά μεγαλύτερη σημασία λόγω της εκτεταμένης χρήσης του προσυμφώνου, *actum de contrahendo*, στο διεθνές εμπόριο, και χωρίς ερμηνεία από το ΔΕΕ είναι αδύνατη η διασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας της εν λόγω διάταξης σε όλα τα κράτη μέλη.
- 26 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω περιστάσεων, δεν πληρούνται στην υπό κρίση υπόθεση τα λεγόμενα κριτήρια CILFIT (βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, CILFIT, 283/81, EU:C:1982:335). Ως εκ τούτου, δεδομένης της ιδιαιτερότητας του προσυμφώνου ως δεσμευτικού νομικού θεσμού που προηγείται της σύμβασης και της διαφοράς του από τις συμβάσεις επί των οποίων έχει αποφανθεί το ΔΕΕ, καθώς και της σημασίας του στο διεθνές εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο), ως δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα κατά την έννοια του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κρίνει αναγκαίο να υποβάλει το προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ.

[...]

ΕΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ